

สรุปผลการศึกษาและข้อเสนอแนะ

สรุปผลการศึกษา

การศึกษานี้เป็นการวิเคราะห์ปัจจัยกำหนดการจัดสรรงบประมาณด้านบริการสาธารณสุข ซึ่งศึกษาเฉพาะสำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข โดยมีวัตถุประสงค์ในการศึกษาเพื่อศึกษาถึง ปัจจัยที่มีส่วนสำคัญในการกำหนดการจัดสรรงบประมาณทางด้านสาธารณสุขในระดับจังหวัด ในการ วิเคราะห์ได้อาศัยการประยุกต์แนวคิดทางทฤษฎีเศรษฐศาสตร์สวัสดิการส่วนข้อมูลที่น่ามาศึกษาใช้ ข้อมูลปี 2530 และปี 2532 นำมาวิเคราะห์โดยใช้สมการถดถอย (Regression Analysis) แบบ Generalized Least-Squares Estimation

ผลที่ได้จากการวิเคราะห์พบว่าปัจจัยที่มีส่วนสำคัญในการกำหนดการจัดสรรงบประมาณ ของสำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุขในระดับจังหวัด ได้แก่ จำนวนรายผู้ป่วยใน จำนวนครั้ง ผู้ป่วยนอก จำนวนรายของผู้ที่มีภูมิลำเนาอยู่จังหวัดอื่นๆ โดยมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับ การจัดสรรงบประมาณ โดยรัฐจะจ่าย 179 บาทต่อหนึ่งรายผู้ป่วยในที่เพิ่มขึ้น 56 บาทต่อหนึ่ง ครั้งผู้ป่วยนอกที่เพิ่มขึ้น และ 423 บาทต่อหนึ่งครั้งของผู้ป่วยที่มาจากจังหวัดอื่น แสดงให้เห็นว่าใน การจัดสรรงบประมาณได้มีการจัดสรรตามผลผลิตที่เกิดขึ้น หรืออีกนัยหนึ่งผลผลิต เป็นปัจจัยสำคัญใน การกำหนดการจัดสรรงบประมาณนั่นเอง การจัดสรรงบประมาณที่สอดคล้องกับจำนวนผลผลิตของ บริการแสดงถึง ความมีประสิทธิภาพของการจัดสรรงบประมาณในระดับหนึ่ง

นอกจากนี้ความมีประสิทธิภาพในการผลิตบริการสาธารณสุขยังขึ้นอยู่กับการกระจาย บริการที่เหมาะสมกับความต้องการหรือความจำเป็นทางสุขภาพด้วย ผลที่ได้จากการศึกษาพบว่า การจัดสรรงบประมาณที่เป็นอยู่มีตัวแปรจำนวนประชากร ระดับรายได้และจำนวนเตียงของสถาน บริการในกระทรวงอื่นอันเป็นปัจจัยที่สะท้อนถึงระดับการกระจายที่เหมาะสม

ตัวแปรจำนวนประชากร เป็นดัชนีที่แสดงถึงบริการด้านการป้องกันและการส่งเสริมสุขภาพ จำนวนประชากรได้ถูกกำหนดให้เป็นปัจจัยที่สำคัญในการจัดสรรงบประมาณในระดับจังหวัด นอกจากนี้จะแสดงให้เห็นว่าการจัดสรรงบประมาณมีการกระจายที่เหมาะสมแล้ว ยังแสดงถึงควมมีประสิทธิภาพในระดับหนึ่งเพราะว่าบริการดังกล่าวมีต้นทุนประสิทธิผลที่ต่ำกว่านั่นเอง โดยงบประมาณจะถูกจัดสรรเพิ่มขึ้น 1.85 บาทต่อจำนวนประชากรที่เพิ่มขึ้น 1 คน

ระดับรายได้ ซึ่งเป็นตัวแปรที่แสดงถึงสถานะทางเศรษฐกิจถูกกำหนดให้เป็นปัจจัยที่สำคัญในการจัดสรรงบประมาณจากการที่รัฐบาลมุ่งจัดบริการให้กับผู้ที่ยากไร้ ส่วนผู้ที่มีความสามารถพึ่งตนเองได้มีบทบาทที่จะรับภาระค่าใช้จ่ายทางด้านสุขภาพด้วยตนเอง ผลที่ได้จากการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่างบประมาณจะถูกจัดสรรให้ลดลง 38 บาท ต่อระดับรายได้ที่เพิ่มขึ้น 1 บาท

ในการจัดบริการของสำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุขนั้น ได้ให้ความสำคัญกับบริการที่จัดโดยหน่วยงานในกระทรวงอื่นๆด้วย โดยจะเห็นว่าบริการที่จัดโดยกระทรวงอื่นๆนั้นได้ถูกกำหนดให้เป็นปัจจัยที่สำคัญในการพิจารณาจัดสรรงบประมาณที่กระจายไปในระดับจังหวัด โดยทำให้งบประมาณของสำนักงานปลัดกระทรวงลดลงประมาณ 41,489 บาท เมื่อมีจำนวนเตียงของสถานบริการเพิ่มขึ้น 1 เตียง เนื่องจากหน่วยงานของกระทรวงอื่นๆที่จัดบริการสาธารณสุขในส่วนภูมิภาคส่วนใหญ่เป็นของทบวงมหาวิทยาลัยซึ่งจัดว่าเป็นบริการระดับสูง ผู้ป่วยที่มารับบริการจึงมีอาการรุนแรงกว่าเมื่อเปรียบเทียบกับบริการของสำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุขจึงทำให้การรับผิดชอบในการจัดบริการของสำนักงานปลัดกระทรวงลดลง ลักษณะดังกล่าวแสดงถึงการแบ่งบทบาทหน้าที่ตามระดับบริการ จึงทำให้ระบบบริการที่จัดขึ้นมีประสิทธิภาพและมีการกระจายบริการที่เหมาะสมมากยิ่งขึ้น

นอกจากการจัดบริการในกระทรวงอื่นๆแล้ว การจัดบริการในภาคเอกชนซึ่งมีบทบาทที่สำคัญแต่ไม่ได้ถูกกำหนดให้เป็นปัจจัยที่สำคัญในการจัดสรรงบประมาณ เนื่องจากบริการภาคเอกชนจำกัดอยู่เฉพาะในกลุ่มผู้ที่มีระดับรายได้สูงเท่านั้น ผลที่เกิดขึ้นจากการจัดบริการภาคเอกชนจึงทำให้ผู้ที่มารับบริการในภาครัฐมีฐานะทางเศรษฐกิจต่ำกว่าโดยเปรียบเทียบ ระบบคนที่รวยกว่าช่วยคนที่จนกว่าจึงเปลี่ยนไป ดังนั้นในการจัดสรรงบประมาณที่ไม่ได้นำเอาการจัดบริการภาคเอกชนมาเป็นปัจจัยที่สำคัญ น่าจะส่งผลให้ควมมีประสิทธิภาพและความเท่าเทียมในการกระจาย

บริการไม่เหมาะสม

จากการทำ policy simulation พบว่าการขยายบริการอื่นเนื่องมาจากความต้องการบริการที่เพิ่มขึ้น หรือจำนวนประชากรที่เพิ่มขึ้นทำให้รัฐบาลต้องใช้งบประมาณในสัดส่วนที่สูงขึ้น เพราะผลผลิตของบริการเป็นปัจจัยหลักที่ใช้ในการจัดสรรงบประมาณนั้นเอง ส่วนบริการจากหน่วยงานอื่นๆทั้งในภาครัฐและเอกชนปรากฏว่า การจัดบริการของกระทรวงอื่นๆจะช่วยแบ่งภาระของสำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข โดยทำให้งบประมาณที่นำมาใช้ในการจัดบริการลดลง สำหรับบริการที่จัดโดยภาคเอกชนที่เพิ่มขึ้นกลับทำให้รัฐบาลต้องใช้งบประมาณที่สูงขึ้นในการจัดบริการเพื่อให้มีปริมาณและคุณภาพเท่าเดิม แต่อย่างไรก็ตามพบว่าการจัดสรรงบประมาณตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงในปัจจัยต่างๆ ไม่รุนแรงนัก

ดังนั้น ในภาพรวมแล้วการจัดสรรงบประมาณที่ผ่านมามีความสอดคล้องกับจำนวนผลผลิต โดยที่จำนวนผลผลิตจะประกอบด้วยจำนวนผู้ป่วย และ ในด้านการกระจายบริการนั้นพบว่าให้ความสำคัญกับระดับรายได้เฉลี่ยของประชาชน จำนวนเตียงของสถานบริการในกระทรวงอื่น ๆ และ จำนวนประชากร รวมทั้งยังพบว่าขนาดของโรงพยาบาลมีผลทำให้ระดับการจัดสรรงบประมาณมีความแตกต่างกันไปด้วย

ข้อเสนอแนะ

1. ผลที่ได้จากการศึกษานี้เป็นผลจากการวิเคราะห์ข้อมูลเงินงบประมาณของสำนักงานปลัดกระทรวงเท่านั้น ดังนั้นผลปรากฏที่ว่าอัตราการตายของทารกไม่ได้เป็นปัจจัยที่สำคัญในการจัดสรรงบประมาณจึงน่าจะได้มีการศึกษาในลักษณะเดียวกันนี้อีกครั้ง โดยใช้ข้อมูลในกรมอนามัย และ กรมควบคุมโรค เนื่องจากว่าทั้งสองกรมนี้มีส่วนรับผิดชอบต่อบริการที่กระทบต่ออัตราการตายของทารกโดยตรง

2. ควรที่จะได้มีการศึกษาผลที่เกิดจากการขยายบริการของภาคเอกชนอย่างเจาะจง ทั้งนี้เพื่อจะได้หาแนวทางในการที่จะควบคุมการจัดบริการให้เป็นไปได้ในทิศทางที่เหมาะสม มิฉะนั้นบริการของภาคเอกชนที่เพิ่มขึ้นนอกจากจะไม่ช่วยแบ่งเบาภาระในภาครัฐแล้ว กลับจะเป็น

การสร้างปัญหาให้กับระบบบริการสาธารณสุขโดยรวมตามมาก็ด้วย

3. เนื่องจากรูปแบบการมารับบริการจะเปลี่ยนแปลงไปตามสภาพแวดล้อมทางสังคมและเศรษฐกิจที่เปลี่ยนแปลง จึงควรจะได้มีการศึกษาถึงพฤติกรรมของผู้มารับบริการสาธารณสุขทั้งในภาครัฐและเอกชนเพื่อที่จะใช้เป็นข้อมูลประกอบในการคาดคะเนการใช้หรือการจัดสรรงบประมาณที่เหมาะสมต่อไป

4. ควรจะได้มีการศึกษาในลักษณะเดียวกับการศึกษาในครั้งนั้นแต่เปลี่ยนหน่วยของการวิเคราะห์เป็นรายโรงพยาบาล เพื่อที่จะสามารถอธิบายในรายละเอียดต่างๆ ได้มากขึ้น